

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

פ' חיי שרה שנת וב' צמידים ללוחות אבנים לפ"ק גיליון ש"פ

מדור הנעשה ונשמע

הצבא הוציא השבוע ביום ראשון 1,126 פקודות מעצר לחרדים ולבני ישיבות שקיבלו צווי גיוס אך לא התייצבו בלשכות הגיוס לאחר שקיבלו צו ראשון וצו שני, וזאת כבר אחר שהעיפו את שר הביטחון יואב גלנט ומינו במקומו את ישראל כ"ץ, וכאן הבן שואל, מה הועילו חכמים בתקנתם, הסיעות החרדיות מנסות בכל עוז לקדם בדחיפות את חוק הגיוס, בפרט בשל העובדה שישראל כ"ץ החליף בתפקיד שר הביטחון את יואב גלנט שלא אפשר לקדם אף חוק בנושא, וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם? הלא כל הִטְקָס של ההחלפה היתה כדי לעזור לציבור החרדי להעביר את חוק הגיוס, וסימנך, **יואב גלנט** בגימטריא **קי"א**, **ישראל כ"ץ** בגימטריא **תרנ"א**, ההבדל בין **תרנ"א** לבין **קי"א** הוא מספר **תק"מ** בגימטריא **הציבור החרדי**, ויוצא כי ההבדל בין יואב גלנט לישראל כ"ץ, היא הציבור החרדי, ואם הצבא הוציא השבוע 1,126 פקודות מעצר לבני הישיבות, מה הועילו חכמים בתקנתם, בְּצַפְיֵיתָנוּ צְפִינוּ כי זכות לימוד התורה ינצח אותם, שלבסוף בעל כורחכם ישלימו עם המצב שבחורי ישיבה לא מתגייסים, ומצינו בפרק קמא דמסכת קידושין, אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, מאי את אויבים בשער, אמר רבי חייא בר אבא, אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר את והב בסופה, אל תקרי בְּסוּפָה, אלא בְּסוּפָה (קידושין ל:), וסימנך **מה הועילו חכמים בתקנתם** בגימטריא **ב' פעמים אויבים בשער**, ובגימטריא **תתעוררו**, שכל השמאלנים יתעוררו ויקימו מחלומותיהם ויכירו בעובדה שבני ישיבה ימשיכו להגות בתורה ובמצוות בקדושה ובטהרה, וזה הסגולה האמתית המגן עלינו מכל האויבים.

ברקע הסערה הציבורית סביב סוגיית גיוס בני הישיבות, האלוף במיל' יצחק בריק אמר בראיון לפני כחצי שנה כי מהיכרותו את המצב בשטח, בקרב חילונים ישנם יותר משתמטים מהצבא בהשוואה לחרדים, ואלו דבריו כלשונו: "צריך לגייס את החילונים שמשתמטים מהעשירונים הכי גבוהים, בקרב החילונים המתגוררים בגוש דן ייתכן שיש יותר משתמטים מאשר כל החרדים שיכולים להתגייס לצבא ולא מתגייסים, הם הולכים להייטק ול-8200, אחרי שירותם בצבא הם מסודרים ונקלטים בכל חברות ההייטק, מי שהולכים ליחידות הקרביות הם בני נוער מהפריפריה, נוצר מצב שגוש דן לא מספק לצה"ל את הדבר הכי חשוב – לוחמים ביחידות הכי קרביות שהכי חשובות לו", למי שלא יודע, יחידה 8200 היא יחידה לאיסוף מודיעין אותות ופענוח צפנים, השייכת לאגף המודיעין של צה"ל, היחידה נחשבת לאחת מהיחידות הטכנולוגיות הטובות בעולם, וליחידה הגדולה ביותר מבין יחידות צה"ל, מפקד היחידה הוא קצין בדרגת תת-אלוף, בעידן מלחמת השחרור נקרא בשם "שירות מודיעין 2", אחר כך שינו את השם ל"יחידה 515", ובהמשך ל"יחידה 848", ולאחר מלחמת יום הכיפורים שונה שמה ל"יחידה 8200", האמת אגיד, שאנכי הקטן לא יודע למה החליפו את שמם כ"כ הרבה פעמים, ולמה בחרו בשמות האלה, אולי יש בזאת רמז, כי **שירות מודיעין 2** (עם ה"ג האותיות) בגימטריא **שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד** (עם הכולל), ואח"כ ראו שלא מספיק רק לקרא קריאת שמע, שינו אותה ל"515" בגימטריא **תפלה**, ואח"כ שינו אותה ל"848" בגימטריא **תשכח ימיני**, שקאי על לימוד התורה, ע"ד הפסוק **אִם אֶשְׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי** (תהלים קלז:ה), כי ראו שקריאת שמע ותפלה איננה מספיק, צריכים גם לימוד התורה הקדושה שנקראת ימין, ע"ד הפסוק **וַיֹּאמֶר ה' מְסִינִי בְּאֶזְרַח מְשִׁיעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מִהָרַן וְאֶתָּה מִרְבַּבַת קִדְשׁ מִיְמִינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ (דברים לג:ב), אבל עכ"ז אכתי עבדי דאחשוורוש אנן - בגלות המר הזה, לפיכך שינו אותה ל"8200", בגימטריא **ד' פעמים בגלות עד שנת תשפ"ה**, שכבר הגיע זמן של סוף הגלות וביאת המשיח, אבל צריכים לזכור ולדעת, שבלי לימוד התורה לא תהא גאולה, וכך היא בגמרא מפורשת במסכת בבא בתרא, כתיב גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא מלך ושרים, אמר עולא פסוק זה בלשון ארמית נאמר, אי תנו כולהו עתה אקבצם, ואם מעט מהם יחלו ממשא מלך ושרים וכו' (ב"ב ח.), כבר מאירים לעינינו המאורות הגדולות של ימי החנוכה שממשמים ובאים, גם אז היה שמאלנים מתיוונים שרצו להשכיחם מתורתך, וניצלנו מידם, וגם כיום הזה יבא רווח והצלה ליהודים, וסימנך "8200" בגימטריא **ח' פעמים פתילות חנוכה**, שמונת ימי החנוכה שיאירו לכל בתי ישראל אשר נשמעים בהם הקול תורה, ובזכות לימוד התורה נזכה לגאולה השלימה.**

מדור הדרוש

לוקחין בידן מקלות וכו', ובגמרא, אמר רבי יצחק, דברה התורה בכל לשון, והאיך משתאה לה, כל גרז שהוא מחזיק סאתים, אם אודה להם, לוקחים בידן מקלות (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ח), שדברה תורה בכל לשון, אפילו שלא כלשון בני אדם.

וכתבו בעלי התוספות, ויקח האיך נזם זה וכו' ויאמר בת מי את, לאחר ששאל לה בת מי את נתן לה, ואין מוקדם ומאוחר בתורה כדכתיב בסמוך, ואשאל אותה ואומר בת מי את ואשים הנזם על אפה, והא דכתיב ויקח האיך נזם, הכי פירושו, לקחם ממקום שהם טמונים שם, כדי שיהיו מזומנים בידו, ושאל אותה ואח"כ נתן לה, כך פי' רשב"ם, וה"ר בכור שור פירש, שנתן להם הנזם קודם ששאל לה בת מי את, ולא נתן לה אלא בשכר הטובה שעשתה לו להשקות הגמלים בלא כיווי, ואח"כ שאל לה בת מי את, אולי ראויה לו להתחתן בה, וכששמע שהיא בת בתואל אז השתחוה, אבל כשספר להם הדבר אמר, שבתחלה שאל בת מי את ואח"כ נתן לה הנזם והצמידים, וכשראה לבן הצמידים וכשמעו את דברי רבקה אחותו שצביל שהשקתה הגמלים נתן לה, רץ גם הוא לשמשו כדי להשתכר, ולכך אמר ליה ואנכי פניתי הבית, כלומר טרחתי הרבה בצבילך, וגם רץ, כמו כן כדי שיראהו עיף ונופח בנשימתו כאדם שטרח, ואליעזר ידע שמשקר, כי כבר אמרה לו רבקה, גם תבן גם מספא רב עמנו גם מקום לכוון, כלומר פנוי (בעלי התוספות).

ואיתא בכלי יקר, ויקח האיך נזם זה בקע משקלו ושני צמידים וגו', פירש"י בקע רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת, ושני צמידים רמז לשני לוחות, עשרה זהב משקלם כנגד עשרת הדברות שבהם, וכל אלו הדברים צריכין ביאור מספיק מה ענין השקלים והלוחות זה לזה, ואולי כפה צרוח הקודש שעתידין הלוחות להשתבר ע"י ששלתה בלוחות ראשונות עין הרע, לפי שנתנו בפומבי ובקולי קולות, ואולי נותני עין הרע בלוחות יענשו מדה כנגד מדה והיינו בעין הרע, ע"כ נרמז לה השקלים המגינים בעד עין הרע, ולפי שאליעזר דקח את רבקה אם היא בעלת עין טובה ומלאה כן, על כן נתן לה הבקע המכפר על עין הרע ומגין עליו, כי כל בעל עין יפה ניאול מעין הרע, ראיה מיוסף שהיה בעל עין יפה ומשם רועה אבן ישראל, על כן נחברך בצרכת בן פרת עלי עין, קרי ביה עולי עין, שהם עולים למעלה מן העין, ללא שלטה עינא בישא בכל מי שבה מזרעו של יוסף, וכן רבקה בזכות שהיתה בעלת עין טובה תזכה למרות השקלים שטעמם להאיל מן עין הרע בשעת המספר (כלי יקר).

ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתה, ותמהר ותער כדה אל השקת ותרץ עוד אל הבאר לשאב ותשאב לכל גמליו, והאיך משתאה לה מחריש לדעת ההלליה ה' דרכו אם לא, והי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיך נזם זה בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם (בראשית כד: יט-כב), ופירש"י ז"ל, בקע, רמז לשקלי ישראל בקע לגולגלת, ושני צמידים, רמז לשני לוחות מאומדות, עשרה זהב משקלם, רמז לעשרת הדברות שבהן (רש"י).

ואכן מלינו בנדבת המשכן בריש פ' פקודי, בקע לגולגלת מחלית השקל בקעל לכל העבר על הפקדים מִצֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמִשָּׁה מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים (שמות לח: כו), ופירש"י ז"ל, בקע, הוא שם משקל של מחלית השקל (רש"י).

ונל"פ בעזשה"ת עפ"י מה דאיתא מהגה"ק ר' מאיר שמחה מדווינסק במשך חכמה, ותאמר גם לגמליך אשאב, למדנו שהאדם צריך לחוש לעצמו ושמיירתו על עצמו, ולאליעזר אחר שבהקש הגמליני נא נתנה לו, אבל בהמות משום אער בעלי חיים מוטל על אחר כמו על הבעלים, ומזה למדנו הלכה, דקוץ אדם ע"י עצמו, אבל אינו קוץ ע"י בהמתו מפני שאין בה דעת, ומשנה ערוכה היא בסוף הפועלים (ב"מ צג.), ולכן נתנה להם אף שלא ביקש, ומה שלא ביקש, מפני שאין דרך ארץ להטריח חבירו עבור בהמותיו, ופשוט (משך חכמה).

ובזה יש לרמוז גם על הפסוק והאיך משתאה לה מחריש לדעת ההלליה ה' דרכו אם לא, כי **לדעת ההלליה ה' דרכו אם לא** בגימטריא **דעת** במילוי כזה, **דל"ת עי"ן תי"ו**.

ואיתא בפרדס יוסף, ותהי העינה וגו' ותרץ עוד אל הבאר, עיין ספר משך חכמה להגאון ר' מאיר שמחה ז"ל מדווינסק, דמכאן ראיה לבית שמואל (בית שמואל אה"ע סימן קכ"ח סקט"ז) דמעיינות ובארות אחד הן בלשון התורה, וכן הוא בתענית (תענית יט): בנדימון למלא לו י"ב מעיינות מים, ועיין רש"י (ד"ה ואינו) ללא היו נובעים והיה על ידי חפירה ובנין סביבם, ועיין נודע ביהודה (גוב"י מהדור"ק אה"ע סימן קט"ו) ופתחי תשובה (פתחי תשובה סקל"א) בזה (פרדס יוסף), ואף דבלשון בני אדם מעיינות ובארות ב' דברים נפרדים הן, אבל כאמור – בלשון התורה הן אחד, ולא דברה תורה כלשון בני אדם.

וגם בפסוק, והאיך משתאה לה וכו', דרשו במשנה בירושלמי במס' ר"ה, מי שראה את החדש ואינו יכול להלך, מוליכין אותו על החמור אפילו במטה, אם אודה להן

והגה"ק מפלוצק רבי ארי' ליב זי"ע בעמ"ס גט מקושר כתב בספר מלא העמר וזלה"ק בא"ד, אמנם יתכן כי אמר קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה', והוא כפול ג"כ, אמנם יראה, כי בודאי לאו כל אדם זוכה שיהיה לו חלק במלחכת המשכן שיהיה ראוי לכך, כי אפילו בלדקה אמרו (ב"ב ט:), בשעה שבאים לעשות דקה הכשילם צבני אדם שאין מהוגנין, כל שכן במקום הנבחר והמקודש, הוא שהכל לפי זכותו היה גורם שיבא כספו וזהבו בהיכל השי"ת, וכפי רוחב נדבת לבו ושמתו שיהיה לו חלק בקדשי ה' זכה למקום נבחר יותר, והכל לפי רוח נדיבתו, יש שזכה שזהב שלו בא לארון, ויש לכרובים, ויש לדברים חיצונים שזהיכל, ויש לדברים חיצונים לגמרי שרחוקים יותר מן הקדושה הפנימית, לכן אמר קחו מאתכם תרומה לה', ולא תעשו כמקיים מצוה ולבו בל עמו, כי הודיעם שכל מי שהוא נדיב לבו יביאה את תרומת ה', שיהיה מקודש לה' במקום מקודש, הכל לפי רוח נדיבתו של האיש (מלא העומר פ' פקודי).

וכאשר אזלינן בתר מחשבה, א"כ שפיר מהני תשובה, כארז"ל גלוי וידוע לפניך שראוננו לעשות ראונך (ברכות יז), והבוחן כליות ולב מעיד עלינו כי לא חטאנו כלל וכלל, כי יצרנו אונסנו נגד מחשבותינו לקיים המצוות, ובאמת יש לזה הוכחה, כי הלא כל יהודי ויהודי מוכן ומזומן בכל עת ובכל רגע למסור את נפשו ונשמתו על קדושת השם, וכמו שאיתא בספה"ק תולדות יעקב יוסף וזלה"ק, ומשל א' שמעתי, שאמרה אשה א' [הרבנית אדל בת מרן הצעל שם טוב זי"ע] מק"ק מעזביז בלשון רוסיא, יפה בחרנו לנו את אלקינו אבל גם השי"ת יפה בחר בישראל, שהרי פייבוש איש קל ומקדש השי"ת וכו' (תולדות יעקב יוסף פ' בא), וא"כ בתוך תוכיות של האדם לא רואה לחטוא, ולכן מועיל תשובה, וכמש"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות גירושין, מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא ראה לגרש, בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכין אותו עד שיאמר רואה אני, ויכתוב הגט והוא גט כשר וכו', מי שתקפו יארו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה, והוכה עד שעשה דבר שהייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו, אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רואה לגרש, מאחר שהוא רואה להיות מישראל, רואה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויארו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יארו ואמר רואה אני, כבר גרש לראונו (רמב"ם הל' גירושין פרק ב' הלכה כ').

ואיתא בספה"ק בנין דוד פ' נח וזלה"ק בא"ד, ונדוע דברי השלה"ק והמפרשים ז"ל דכתוב תשב אנוש עד **לכ"א** ר"ת **לס** כפירה אשת איש, דאי אמרינן עד ועד בכלל

מועיל תשובה גם בעבירות אלו, אבל אי אמרינן ולא עד בכלל אינו מועיל תשובה על עבירות אלו עכ"ד, וכבר כתבו המפרשים דלמאן דלאמר לתשובה קודמה לביאת עולם גדול כחה ומועיל תשובה גם על עבירות הנ"ל, והנה במדרש (בראשית רבה א,ד) מנה ששה דברים שקודמו לביאת העולם ורבי אהבה בר זעירא אומר אף התשובה שנאמר בטרם הרים יולדו – מאותה שעה – תשב אנוש עד לכא עיי"ש, וכתב זיפה תואר לפליגי אי דרשינן סמוכין, דמאן דלאמר הראשון לא דרוש סמוכין ותשב אנוש עד לכ"א אינו דבוק עם בטרם הרים יולדו, ור' אהבה בר זעירא ס"ל דדרשינן סמוכין, וכתוב בטרם הרים יולדו וכו' תשב אנוש עד לכא, שמע מינה לתשובה קודמה לביאת העולם עכ"ד (בנין דוד פ' נח אות כ"ז).

והמחלוקת אי אמרינן עד ועד בכלל או לא, תלוי במחלוקת אי דברה תורה כלשון בני אדם, דכתב המחבר – ראובן הוליא שטר חוב על שמעון שזמנו חמישה בניסן, ושמעון הוליא שובר שנכתב בחמישה בניסן – כתוב בו שמחל ראובן לשמעון כל תביעות שהיו עליו עד אותו היום, ראובן גובה שטרו, דבלשון העולם עד ולא עד בכלל (מחבר בשו"ע חו"מ סימן מ"ג סעיף כ"ז).

ועוד איתא בספה"ק בנין דוד פ' נח וזלה"ק, והנה טעם פלוגתאן אי דרשינן סמוכין או לא, מבואר בהגהות מוהר"ץ (יבמות ס). אי תורה מגילה מגילה נתנה או חתומה נתנה, דאי מגילה מגילה נתנה – לא נאמרה בפעם אחד, רק במשך ארבעים שנה, פעם שנה זו, ופעם בשנה אחרת, ואיך שייך למדרש סמוכין, כיון שלא באו המצוות בפעם אחד [משא"כ משנה תורה ס"ל לכ"ע דדרשינן סמוכין כיון שבא הדיבור בפעם אחד ממשה רבינו לישראל], אבל למאן דס"ל דחתומה נתנה, שפיר דרשינן סמוכין, דנתנה בפעם אחד ע"ש ודפח"ח (בנין דוד נח כ"ו ע' ערבי נחל בהעלותך).

ויודע, כי בתורה שבכתב האותיות כסדרן, ומסטרך לתורה שבעל פה האותיות למפרע, כגון תנאי איתן, תשר רשת, ומקורו טהור בזוהר הקדוש פ' משפטים, הוים סבא, הוי מחי לבל סטרין, צשעא דסליה משה לקבלא אורייתא, מסר ליה הודשא צריך הוא צבעין מפתחון דאורייתא, פד מטא לתשעה ושיטין, הוה חד מפתחא גניז וסתיס, דלא הוה מסר ליה, אתחנן לקמיה, אמר ליה, משה, פל מפתחון עלאין ותפאין צהאי מפתחא תליין, אמר לקמיה, מאריה דעלמא, מה שמיא, אמר ליה איתן, וכל אינון איתנים ציה תליין, וציה קיימן לבד מגופא דתורה שבכתב איהו, אודע ליה ומשפיל ליה, איהו עקרא ומפתחא דתורה שבכתב, וכד אתתקנת תורה שבעל פה לגביה, עיקרא דהיקבלא הוא מפתחא דילה, ודאי פדין משפיל לדוד, ומגו דירתא תורה שבעל פה, לגביה אתון למפרע, על דא אקרי

תִּשְׁרֵי יוֹאֵב וכו', וְהוֹאֵר מִפְתָּחַא, כִּד פִּתְחָא בְּתוֹרָה
שְׁבַעל פֶּה, צְעִינָא לְאַשְׁמֻדָּעָא לֵיה, וְדָא יוֹהֵב תְּנִיָּא, יֵיתָן
מוֹשְׁבֵי, צְרִייתָא לְבֵר מְגוּפָא, יֵיתָנִים: אֵינֻן תְּנִיָּאִים, עֲמוּדִים
סְמִיכִין, לְבֵר מְגוּפָא, הִשְׁתָּא אֵית לְאוּדְעָא מְלָה, בְּזִמְנָא דְלִילִין
לְגִי תוֹרָה שְׁבַעל, אֲהִרֻן יֵיתָנִים, לְגִי תוֹרָה שְׁבַעל פֶּה,
אֲהִרֻן תְּנִיָּאִים, יֵיתָן, לְגִי תוֹרָה שְׁבַעל, תְּנִיָּא, לְגִי תוֹרָה
שְׁבַעל פֶּה וכו', וְהָא אֲהִרֻן, בְּכָלֵא דְחָה יַעֲקֹב לְעֵשָׂו אַחֻי,
בְּגִין דְלָא יוֹהֵב לֵיה חוּלְקָא פְּלֵל, עֵשָׂו לָא הִתְרַעַס אֲחֵל מִחַד
דְּאֵינוּן תְּרִין, דְּכַפִּיב וַיֵּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים, פְּעַמִּים מְצַעֵי לֵיה,
מֵאֵי זֶה, אֲחֵל, חַד דְּאֵקִישׁ לְתִרִין, חַד דְּנִפְק לְתִרִין, וַיֵּמָּאֵי נִיהוּ,
בְּכַרְתִּי אֲתֵּהֲפֹכוּ אֲתוּון, וְהוּהוּ בְּכַרְתִּי, זֶה פְּעַמִּים, חַד,
דְּאֵתְקַשׁ לְתִרִין (זוהר ח"ב קי:).

ואיתא מדרש רבה פ' כי תשא, וארא והנה חטאתם
לה' אלקיכם, ראה שאין לישראל עמידה, וחבר נפשו עמהם
ושבר את הלוחות, ואמר להקב"ה, הם חטאו ואני חטאתי
ששברתי הלוחות, אם מוחל אתה להם אף לי מחול, שנאמר
ועתה אם תשא חטאתם, כן לחטאתי מחול, ואם אין אתה
מוחל להם, אל תמחול לי, אלל מחני נא מספרך אשר
כתבת, א"ר אחא, לא זו משם עד שפנה חטייה שלהם,
שנאמר ויפן וירד משה, כיון שפנה חטייה שלהם אמר משה,
הרי היה לישראל מי שיבקש עליהם, אני מי יבקש עלי,
התחיל מטער על שבור הלוחות, ואמר לו הקב"ה, אל
תלטע, בלוחות הראשונות שלא היו אלל עשרת הדברות
לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך סיהא בהם הלכות מדרש
ואגדות, ה"ד (איוב יא:ו) וַיִּגַּד לְךָ תַעֲלָמוֹת חֻקָּהּ פִּי
כַפְלִים לְתוֹשִׁיָּהּ, ולא עוד אלל שאתה מבוסר שמחלתי לך
על חטייה שלך, שנאמר (שם) וְדַע פִּי יִשֶׁה לְךָ אֵלֹהִים מְעוֹנֶךָ
(שמות רבה פמ"ו א').

ונמצא למידין לפי הנ"ל, כי בדברות השניות היה
כולל גם תורה שבעל פה, הלכות מדרש ואגדות, ובתורה
שבעל פה אחוון למפרע, היינו שהאותיות אינן כסדרן,
וסמוכין לזה לפי מה שתיא זכור ושמו דביבור אחד
נאמר, מה שאין הפה יכולה לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע
(ר"ה כז., שבועות כ:), כי אין מוקדם ומאוחר בתורה, וזה
מרומו בדברי רש"י ז"ל, עשרה זהב משקלם, רמז לעשרת
הדברות שבשני לוחות הברית, דחזינו דבלוחות השניות אין
מוקדם ומאוחר בתורה.

וי"ל דדרך פטפטי לאורייתא, דמאינו צפ' עקב,
וְאֶכְפַּז עַל הַלְחַת אֵת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְחַת הָרָאשִׁינִים
אֲשֶׁר שָׁרְפוּ וְשִׁמְטוּ בְּאֶרְצוֹ (דברים יב:), ודרשו בגמרא, תני
רב יוסף, אשר שברת ושמתם, מלמד שהלוחות ושברי לוחות
מונחין בארון (ברכות ח:; ב"ב יד:; מנחות צט:), ומאינו
במדרש, כי שני ארוכות היו, אחד שהיה יושב במחנה, ואחד

שהיה יולא עמהם במלחמה והיו בו שברי לוחות, כך איתא
בספרי, וארון ברית ה' נוסע לפניו, ארון זה שיולא עמהם
במחנה היו בו שברי לוחות, שנאמר (במדבר יד:מד) וארון
ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה (ספרי פ' בהעלותך,
ילקוט שמעוני במדבר פ"י רמז תשכ"ז), ולכן דייקא
כשיואלוין למלחמה ורואים לעורר זכותים, לקחו את הארון
עם השברי לוחות, להזכיר שלוחות הראשונות נבקעו
ונשברו, וקבלו דברות השניות באחוון למפרע, ואלל
כסדרן, לעורר דמהני תשובה, כיון שאין מוקדם ומאוחר
בתורה, ודרשינן סמוכין, ומהני תשובה אפילו על העגל.

והיאך שאמר הכתוב, ותכל להשקתו ותאמר גם
לגמליך אשכב, ולמדו רז"ל מכאן קוצץ אדם על ידי עצמו,
אבל לא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעה, א"כ בשר
מחשבה אזלינן, וספיר מהני תשובה אפילו על עבירות
החמורות ביותר, ואמרינן עד ועד בכלל, ולא דברה תורה
כלשון בני אדם, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, ותמהר
ותער כדה אל השקת ותרך עוד אל הבאר וכו', ואף
שלמעלה קרא לה ותרד העינה, דאמרינן כדברי המשך
חכמה שייטט את הבית שמואל דמעיינות ובארות אחד הן
בלשון התורה ולא דברה תורה כלשון בני אדם, ולפיכך קא
ממשיך ואזיל הכתוב, והאיש משתאה לה וצירושלמי דברה
התורה בכל לשון, אפילו לא כלשון בני אדם, וכיון דמהני
תשובה אפילו על עבירות החמורות ביותר, א"כ דרשינן
סמוכין, ואין מוקדם ומאוחר בתורה, לפיכך קא ממשיך
ואזיל הכתוב, ויהי כאשר כלו הגמלים לשחות ויקח האיש
נוס זהב, וכתבו בעלי התוספות שקודם שאל בת מי את,
ואח"כ ויקח האיש נוס זהב, כי אין מוקדם ומאוחר בתורה,
וכיון דבשר מחשבה אזלינן, א"כ כאשר כל אחד הביא
מחלית השקל היה תלוי בכוונתו לאן זה הגיע, ומחלקו עשו
כלי המקדש איש לאיש לפי מחשבתו ואיש איש לפי מדרגתו,
לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, בקע משקלו, ופירושו
מחלית השקל, לפיכך מחלית השקל לכולם, אבל תלוי
במחשבתו, וכיון דמהני תשובה אפילו על ע"ז, לפיכך קא
ממשיך ואזיל הכתוב, ושני צמידים על ידיה, שני לוחות
הברית ושברי לוחות היו מונחים בארון, לכפר על חטא
העגל, ולכך היה יולא עמהם במלחמה דייקא הארון אשר
היו בו שברי לוחות, או כלך דדרך זו, כיון דבקע משקלו
מחלית השקל, לרמוז גם כשבוקעין ושבורים לחאי עדיין יש
לה השיבות, אפילו שנבקעו ונשתברו הלוחות היו יולא
עמהם במלחמה, וכיון דלפי הנ"ל אין מוקדם ומאוחר
בתורה, לפיכך קא ממשיך ואזיל הכתוב, עשרה זהב
משקלם, ופירש"י ז"ל, רמז לעשרת הדברות שבהן,
שבדברות השניות היו האחוון למפרע כנ"ל.